
Telegram cunsumadëures lugio-agost 2014

Garantì l'autodeterminaziun d'informaziun pro i dać sanitars sensibli

2 sön 3 pazienc dl Südtirol é decuntra sce an i damana sce al po gnì salvè zentralmënter sù dać sanitars. Chësc é gnü fora tres inrescides fates dala Zentrala di Consumadus y dai doturs de cíasa. Le sistem de informaziun sanitar dl Südtirol tla rëi ne tëgn nia cunt de chëstes ghiranzes.

Na sanité efiziënta se ghira che vigni dotur sciafies da ti rové pormez a düc i dać de sù pazienc zënza che documenc mësses gnì ortià ia y ca, che al ne vëgnes nia fat dui iadi i medemi contro, y che al sides dan man dać de emergënza, la storia sön la sanité dl paziënt, i resultać dles vijites y les diagnoses y la documentaziun dles medejines che an à tut ite a na moda da tignì fora da scrì medicaziuns y tratamenc falà.

Mo an mëss tignì cunt dl'autodeterminaziun sön les informaziuns dl paziënt. En general po düc i dać sanitars ma gnì salvà cun l'autorisaziun dl paziënt. Y sce chësta autorisaziun vëgn dada, val debojëgn de stromenc de segurëza por sconè sciöche al alda i dać personai. L'autorité di dać sanitars mëss ester dl paziënt. Le conzet d'azès mëss porchël gnì laurè fora meton dër averda.

La Zentrala di Consumadus dl Südtirol arata porchël che al vais debojëgn da arjigné n sistem de racoiüda di dać di pazienc aladô dl model austriach. N grup de laür cun düc i mëmbri, chël ô dì incè i mëmbri dla Zentrala di Consumadus, dess fà fora y dè n arat sön i tröc aspec ziti. Ma che les persones responsables n'ò nen savèi nia al momënt.

Fossenè bunmarcé: cíarè do le prisc cun na app

Do tröp tëmp mëtel sëgn man n bun momënt por la jënt che va cun l'auto scintinada dal prisc tl Südtirol y tla Talia. Dal'edema da denant po i consumadus se desciarié la app „Osservaprezzi“ sön le smartphone y ciafè sö insciö olache le cíarburant é miù marcé dailò dlungia o sön na certa trassa. Al po gnì cíarè do i cíarburanc desvalis (benzinn, diesel , gas fluid GPL, gas de metann) y la sort de sorvisc (self service o manco). Sce an cíaria ite le tanch plëgn cun 45 litri (benzinn self service) él sön la trassa da Balsan – Rovereto na desfarënzia de prisc de feter 12 euro.

I prisc ne n'é nia propi vigni dé atuai te chësta banca dać d'oblianza por dotes les staziuns dl benzinn,

mo pornanche le prisc vëgn mudé mëssel gnì dè ite. Dè ite vëgnel le prisc plü bas, chël cun self-service, sce al é dan man döt le dé. I consumadus mëss mëte averda da jì pro la fossenara miù marcé.

Concurs davagné: la ZCS vëgn indô inciariada cun da direziun dla Zentrala di Consumadus Europeica de Balsan

La Zentrala di Consumadus dl Südtirol (ZCS) é indô gnüda inciariada adöm cun l'asoziazion di consumadus taliana Adiconsum dal Ministêr por le svilup economich dla direziun dla Zentrala di Consumadus Europeica a nivel nazional por le tēmp 2015-2017. L'inciaria é gnüda surandada tres bandida aposta. La Zentrala di Consumadus Europeica de Balsan se crüzia da 18 agn incà a nivel europeich dla sconanza di consumadus. Ara toca pro la rēi dles Zentrale di Consumadus Europeiches (ECC-Net), che é gnüdes metüdes sö dales comisciuns europeiches te düc i staç mëmbri, tl'Islanda y tla Norvegia, por daidé les zitadines y i zitadins pro problems di consumadus sura i confins fora. Le ECC-Net s'à cruzié dl 2013 te dōta la UE de indöt 80.272 consumadus (+11% devers l'ann denant). Pro trēi cherç di caji nen jōra de produc o sorvisc cumprà te internet.

Infos: www.euroconsumatori.org.

Tarifa dl strom nöia por pumpes da scialdè: ara va da sparagné!

Cun le 1. de messè él pié ia la fasa de proa por la tarifa dl strom D1: chësta é ponsada por i tliēnc che à sciöche su sistem de scialdamēnt na pumpa da scialdè eletrica tl apartamēnt. La gran desfarēnzia devers les tarifes „normales“ (D2 y D3) é che chësc prisc s'alza sce an consüma deplü, deperpo che pro la tarifa D1 é le prisc dl kWh tres anfat, bel anfat tan che an consuma.

La tarifa D1 é interessanta por che che consüma tröp al ann cun n contrat de sorvisc alt (por ej. 4,5 kW). Che che consüma püch podess cínamai paié deplü, porchël él da ponsè sura sce an dess ativé o manco chësta tarifa. I ùn calcolè che cun n contrat cun n sorvisc de 4,5 kW y n consum de 4.500 kWh sparagnon en confrunt ala tarifa standard zirca 180 euro/ann.

300.000 € de strafunga por LIDL ajache al ne s'à nia tignì ala condiziun de garanzia

Le control dl'autorité de verda dla concorēnzia y dl marcé é rovada do na comunicaziun dla Zentrala di Consumadus dl Südtirol ala contlujiun che tles botēghes de LIDL ne se tignon nia ales condiziuns de garanzia legales di consumadus por produc che n'é nia mangiaria.

La comunicaziun vëgn dal'esperienza de n consumadù, a chël che al ne ti é nia gnü cuncè n produt da defet. Por mirit de nosta intervenziun ti él gnü retü i scioldi. Implü ti l'unse lascè alsavēi al'autorité de verda.

Chësta à ciafè fora che (Boletin n. 20 di 19 de mà dl 2014) al mancia informaziuns sön la garanzia legala, o che ares n'é nia tleres, y che tles filiales de Lidl ne vëgnel nia azetè produc da defet por i cuncè.

Pratiches comercials nia iüstes: codesc dla sconanza di consumadus dèida inçe impreses L'autoritè de verda dà na strafungna da 600.000 euro por abonamènc ascognüs

Tres indô êl imprediturs che gnô ti ultimi agn dala ZCS a se lascè sò che ai â sotescrit n abonamènt zënza che ai s'un ess intenü. Döt à metü man cun i formulars dla dita „DAD“ y i rezepisc dla dita Kuadra. La dita DAD ti scriò a dites scrites ite tl register dl comerz y damanâ da „controlè y mudé“ daç che ê te súa banca daç online „Registro Italiano Internet“. De cí che la maiù pert ne s'intenô nia, é che al gnô stlüt jò cun la sotescriziun di daç mudà n abonamènt por sorvisc de retlam che costâ passa 950 euro, y che ara ne jò nia da desdì. La DAD menâ la fatura impormò do che le terminn ê tomè, a na moda che ara ne jò nia plü da se trà zoruch. Sce al ne gnô nia paié cïafân na dërta linia de lètres, y ala fin rovâl adalerch la dita CBR, che proponô te n scrit cun n contignü che ê vignitan manacius n „apajamènt“ dla stritaria.

Chèsta prozedöra nia iüsta é gnüda stlütta cun na strafungna de 500.000 euro.

La dita Kuadra indere s'à ma adressè a dites impormò scrites ite tl register dl comerz: a chèstes ti àra ortié rezepisc postai cun chi che al parò che al foss obligatore da se scrì ite tl „Multiservice-Portal“. A chèsta moda à les dites paié passa 300 euro por val' che ai aratâ adinfal ester „obligatore“. La prozedöra de Kuadra é gnüda stlütta cun na strafungna da 100.000 euro.

La ZCS ti â segnalè chèstes pratiches comercials al'autoritè de verda por la concorènza y le marcé y chèsta â dauñ na prozedöra de inrescida. Sègn à l'autoritè de verda tut la dezijiun che te tramidui i caji él pratiches comercials nia iüstes y dè strafungnes adatades (cíara Boletin n. 20 di 19 de mà dl 2014).

ECC-Net: Travel App – La app de iade por i consumadus dl'UE

La ECC-Net presentèia na app de iade nöia por smartphones y tablets: la ECC-Net: Travel App. Sön le iade tl'UE, tl'Islands y tla Norvegia dèida inant la app te de ries situaziun en vacanza, ara spliga cí dèrc che le consumadù à y dèida inçe le dì tl lingaz dl post o – sce ara sceca cun la pronunzia – da le mostrè. ECC-Net: Travel App à informaziuns legales laurades sò a na moda da capì y aiüç linguistics te düc i 23 païsc dl'UE, sciöche inçe por norvegesc y islandesc y plü avisa por chisc cíamps: cumprè ite, imprestè fora n auto, hotì y stè sura nòt, sorvisc sanitar, iadi cun le fliher y la ferata, sciöche inçe cun le bus y les barches. N ater cíamp contègn numeri de telefonn importanc y informaziuns de contaç por les emergènzes che vègn dant le plü sovènz.

La app é debann y po inçe gnì adorada offline, a na moda che al ne vègnes nia a s'al dè cosc de roaming sce an l'adora. La app funzionèia sön smartphones y tablets cun iOS, android y Microsoft Windows y po gnì desciariada tles botèghes online.

Le roaming vègn indô miù marcé tl'EU. Metede averda sce i jèis en vacanza defora dla UE!

Dal 1. de messè saràl cíamò n iade miù marcé da telefonè, scrì sms y jì te internet cun le telefonn tl èster daite dal'UE (mo nia defora dal'UE!). Sce an chërda sò zacai ne pon nia paié de plü co 19 zentejims/menüt plü CVA, sce an vègn cherdà sò ne pol nia costè deplü co 5 zentejims/menüt plü CVA.

Sce an mena n sms pol ma plü costè tl roaming 6 zentejims plü CVA, ciafè n sms é debann.

Tres de plü consumadus é tres online cun sü smartphones. Le prisc che vëgn paié por desciarié tl èster t'UE n megabyte (MB) ne po nia ester majer co 20 zentejims plü CVA (al vëgn cumpedè a KB).

Sce i jëis en vacanza defora dal'UE, sciöche por ej. tl Egitto, tla Turchia o tla Tunisia pol gnì bindebò cer da telefonè y jì te internet cun le telefonn cun osta cherta sim. Al vëgn aconsié da se informè sön les ofertes pro la compagnia de telefonn, o da cumprè y tó na cherta sim da ciarié sö tl èster.